

*Артеменко А.В., аспірантка
кафедри економічної теорії
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ВИМІРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДО СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА НА ЗАСАДАХ ЦІННІСНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Анотація. Заснована на раціональних засадах приватної власності та ринкової конкуренції, трансформаційна модель господарства України демонструє нездатність до інноваційно ефективного розвитку і задоволення соціальних потреб суспільства. Породжена нею економічна деградація у національному й глобальному вимірах зумовлює пошук ціннісних засад господарювання, які, будучи зумовленими духовністю і соціокультурними спонуками людської діяльності та мобілізованими на суспільному рівні, є важливими, або, як вважають окремі провідні вітчизняні вчені, – єдиною умовою виходу із катастрофічної господарської кризи, відродження на інноваційному рівні та інтеграції до світового господарства на засадах ціннісної конкурентоспроможності. Важливою частиною цих засад є відродження економічної активності учасників господарства шляхом трансформації економічних відносин у спонукальну систему чинників активізації господарської діяльності працівників та становлення демократичного, заснованого на ініціативі суб'єктів господарювання, державного регулювання економікою.

Ключові слова: *світове господарство, національна економіка, постсоціалістичні трансформації, ціннісна конкурентоспроможність, мегатренд, ціннісні засади господарювання, соціалізація економічних відносин.*

Постановка проблеми. Кризовий характер трансформаційного розвитку господарства України, глибина якого стала загрожувати збереженню української державності, зумовлює необхідність впровадження ціннісних засад конкурентоспроможності, значення яких, за визначенням Ю.М. Пахомова, рівнозначне проблемі лідерства національної економіки на світових ринках. У сучасний період загострення біфуркаційного стану суспільного розвитку, дослідження наявності передумов, стану і перспектив становлення ціннісних засад господарювання в країні є однією з критичних проблем наукового обґрунтування програми розвитку України «Стратегія – 2020» як важливої складової реформ, спрямованих на вирішення соціально-економічних завдань та інтеграції національної економіки до світового господарства.

Мета дослідження – проаналізувати найважливіші показники сучасного стану господарства України у контексті глобалізаційного розвитку і завдань його реформувань на засадах ціннісної конкурентоспроможності та перспектив інтеграції до світового господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукове дослідження проблеми ціннісної конкурентоспроможності національного господарства супроводжується обмеженою бібліографією. Від постановки цієї проблеми Ю.М. Пахомовим у 2008 р. [1; 2] до сьогодні опубліковано лише окремі праці, автори яких О.Г. Білорус [3], А.С. Гальчинський [4], Г.В. Задорожний [5], О.Г. Колінько [6], Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Я.М. Столярчук [7] обґрунтовують висновки щодо необхідності переходу до господарства, заснованого на ментально-духовних, соціокультурних та моральних якостях українського суспільства. Позаяк ці висновки зроблені у контексті дослідження різних проблем трансформаційного розвитку, доцільним є проведення їх систематизації та подальшого розвитку в контексті перспектив інтеграції національної економіки до світової.

Виклад основного матеріалу. Постсоціалістичні економічні трансформації в Україні до цього часу не призвели до бажаних результатів і, більше того, за низкою найважливіших

показників її господарство не тільки не просунулося вперед, а навпаки – відкотилося нижче стартових значень у 1990 р. Постійно зростаючим є і відставання від постсоціалістичних країн-сусідів та світу, що переконливо підтверджується порівнянням обсягів ВВП України і колишніх соціалістичних країн, які межують з її кордонами, та КНР, в якій постсоціалістичні економічні трансформації стали джерелом сучасного світового «дива». Так, обсяг реального ВВП України у 2013 р. становив лише 69,7 % від його величини в 1990 р. [8], тоді як у Білорусі й Польщі він, відповідно, зріс в 2,0 [9] та 2,3 рази [10], а в Китаї – у 9,3 разів [11].

Упродовж трансформаційного періоду (1991-2013 рр.) значно скоротилася частка України у ВВП світу (з 0,4 % до 0,15 %), Європи – з 1,1 % до 0,51 % та Східної Європи – з 10,1 % до 5,2 % [8].

Зменшення в 2 рази частки України у ВВП країн Східної Європи, в яких у досліджуваній період також відбувалися постсоціалістичні трансформації, є найбільш очевидним свідченням низької конкурентної спроможності національної економіки, а отже, й неефективності курсу економічних реформ, які здійснювалися в інтересах олігархічного капіталу і хибних уявлень політичної еліти про зміст постсоціалістичного господарювання. Очевидно, що утворена в результаті цих реформ господарська система країни внаслідок її економічної неефективності та низької конкурентоспроможності може інтегруватись у світове господарство лише в якості його сировинного додатку і ринку дешевої робочої сили, що й спостерігається при аналізі структури вітчизняного експорту та потужної робочої еміграції українців до зарубіжних країн. Так, у 2013 р. в товарній структурі експорту провідне місце продовжували посідати металопродукція (27,8 %), продовольство (здебільшого зерно) (24,8 %) та хімікати (16,9 %) [12]. Близько 1 млн. українців у цей час працювали в Росії, а ще 2 млн. – в Польщі, Чехії, Італії, Португалії, Угорщині, Греції, Словаччині та Білорусі [13].

У зв'язку з тим, що господарська криза в країні стала визначати головний зміст і перспективу суспільного розвитку впродовж тривалого трансформаційного періоду, а відтак, загрожує збереженню української державності, у наукових працях останнього часу актуалізувалися дослідження причин перманентного кризово-стагнаційного стану господарства та обґрунтування алармістських стратегій призупинення спаду виробництва й здійснення «історичного прориву» в подоланні хронічно зростаючого відставання від передових економік світу. Початок обґрунтування цих стратегій було покладено у 2008 р. статтею Ю.М. Пахомова «Біфуркаційний стан світосистемного ядра напередодні зміни світових лідерів» [1, с. 4-14], в якій констатується, що Україна, маючи прекрасні стартові передумови розвитку та рекордні для Європи перед початком трансформаційних реформ темпи зростання, примудрилася по черзі відставати від усіх менш розвинених сусідів, що стало можливим унаслідок впровадження хижацької моделі ринку [1, с. 12]. Причини відставання та відсутність умов, за яких економіка країни могла б утвердитись у світовому господарстві на партнерських засадах, він вбачає в ігноруванні ціннісних засад господарювання, які, на його думку, не тільки конкурують з технологіями, а й здатні забезпечити перемогу країнам, які на них спираються [1, с. 8]. Більше того, оцінюючи досвід розвитку європейських країн, а також Японії та Китаю, які, спираючися на протестантські, сінтоїстські, буддистські та конфуціанські духовні основи суспільного устрою, здійснили історичний прорив до світового економічного лідерства, Ю.М. Пахомов прирівняв ціннісні засади господарства до проблеми лідерства національної економіки на світових ринках.

Про актуальність висновку стосовно перспектив вітчизняного господарства України свідчить те, що постсоціалістичний ренесанс приватної власності, лібералізація внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі, перехід від державного регулювання економіки до конкуренції, здійснений на раціональних засадах економічного ладу, не стали підвалинами успішного розвитку й, у зв'язку з цим, дедалі більше піддаються сумнівам у якості ефективних основ суспільного і господарського ладу. Осмислення кризового стану господарства у наукових дослідженнях вищезазначених та інших вітчизняних вчених супроводжується висновками, що без використання потенціалу, закладеного в ціннісних засадах господарювання, про подолання економічної відсталості та завоювання Україною у середньостроковій перспективі

рівноправного партнерства із суб'єктами світового господарства не може бути й мови.

Обґрунтування переходу до ціннісної конкурентоспроможності постсоціалістичного господарства України ускладнюється тим, що сама наукова категорія «ціннісна конкурентоспроможність» є новою, а отже, недостатньо розробленою та усвідомленою як у наукових дослідженнях, так і, тим більше, в суспільній практиці. На нашу думку, її обґрунтування може базуватись на висновках теоретичної концепції соціальної системи Т. Парсонса, в якій діяльність людини визначається не тільки її економічною діяльністю, а й соціальними нормами та цінностями, які, як, наприклад, «протестантська етика», можуть мати універсальне значення [14, с. 11, 12]. У цьому зв'язку є надзвичайно важливими висновки Г.В. Задорожного, який обґрунтував необхідність переходу до постнекласичного сприйняття людини не як біосоціальної істоти, а як такої, що має «єдину внутрішню трипостасну природу – духовно-біосоціальну, в якій саме духовна іпостась, складова має визначальний характер і від неї залежать інші іпостасі, а також і сам характер відносин людини до природи та інших людей» [15, с. 4]. Тому, вважає вчений, становлення знаннєємної економіки відкриває шлях для необмеженого розкриття потенціалу всіх трьох іпостасей і може стати тією ціннісною засадою господарювання, яка й забезпечить діяльність у ньому людини, засновану на ціннісних засадах. Саме духовно-творча діяльність господарюючого суб'єкта, продовжує цю думку О.Г. Колінко, може і повинна стати основою для трансформації господарства із засобу задоволення матеріальних потреб у сферу саморозвитку й самореалізації людини та її ціннісно-раціональної діяльності [6, с. 81, 100-102, 135].

Оцінка перспектив інтеграції економіки України до світового господарства на засадах ціннісної конкурентоспроможності й досягнення в ньому статусу рівноправного партнерства неможлива без виявлення та подолання причин її сучасного кризового стану. Найважливішими з них стали: приватна монополізація рентних галузей економіки, їх випереджальний розвиток і майже відсутні в українському законодавстві норми ефективного регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання у цих секторах економіки. Якщо у розвинених країнах ставка податків на реалізацію рентної продукції становить 60-80 % [16, с. 68], то в Україні, до липня 2014 р., для надприбуткових нафто- й газодобувних компаній вона сягала лише 17,5 %, а з видобутку залізної руди – 5 %. Спроба уряду в липні 2014 р. підвищити ставки цих податків для енергетичних компаній з 17,5 % до 70 % зустріла шалений опір олігархів та їх лобістів у політичних колах. Компромісне рішення у цьому питанні відображають зміни до Податкового кодексу України, внаслідок яких з 1 січня 2015 р. ставки рентної плати для добування нафти та конденсату встановлені, залежно від глибини добування, в розмірі 21-45 %, що майже вдвічі нижче їх розмірів у розвинутих країнах, а рентні ставки податків на видобуток залізної руди, кам'яного вугілля та виробництво зерна (крім скасування повернення ПДВ) залишилися без змін [25]. Яка ціна цього компромісу та чому необхідно від рентно-олігархічного господарства перейти до його інноваційної, заснованої на ціннісних засадах приватної власності моделі, свідчать розрахунки сектора чорної металургії України у 2004 р., проведені на основі досліджень Світового банку. Тільки від оподаткування 80 % рентним податком різниці між внутрішньою та експортною ціною продукції чорної металургії, що відправлялася на зовнішні ринки, державний бюджет додатково міг би отримати впродовж року понад 4 млрд. дол. США [18, с. 49, 60, 87]. Зроблений у той час висновок фахівцями цієї установи, що хижачка модель розвитку чорної металургії, в основу якої покладено «деіндустріалізацію економіки та посилену експлуатацію існуючих виробничих потужностей, може дати тільки короткостроковий в історичному плані ефект, а за 5-7 років ця модель може вичерпати свої ресурси, і країна зіштовхнеться з необхідністю пошуку нових факторів подальшого економічного зростання» [18, с. 2], є ще одним свідченням того, що господарство країни повинне перейти від раціональних рентно-олігархічних засад до ціннісних основ розвитку, які визначаються соціокультурними цінностями не вузького прошарку власників, а суспільства в цілому.

Унаслідок підпорядкування політичних еліт олігархічному капіталові впродовж всього трансформаційного періоду здійснювалося вивезення на зовнішні ринки половини обсягу

ВВП (див. табл. 1). При цьому, значна частина отримуваних платежів «осідала в офшорах» на рахунках олігархів, статки яких у разі перевершують обсяг державного бюджету країни. Відомо, що ці капітали, накопичуючись на приватних рахунках, використовуються заради задоволення егоїстичних потреб дуже вузького соціального прошарку, а не інвестуються на розширене інноваційне відтворення виробництва, як це є в господарстві, побудованому на ціннісних засадах розвитку.

Таблиця 1

Зовнішньоторговельний баланс України у 2005-2013 рр., млн. грн.

Рік	Номіналь-ний ВВП за рік	Експорт товарів і послуг, у % до ВВП		Імпорт товарів і послуг, у % до ВВП		Сальдо (експорт – імпорт)	
2005	441452	227252	51.5%	-223555	-50.6%	+3697	+0.8%
2006	544153	253707	46.6%	-269200	-49.5%	-15493	-2.8%
2007	720731	323205	44.8%	-364373	-50.6%	-41168	-5.7%
2008	948056	444859	46.9%	-520588	-54.9%	-75729	-8.0%
2009	913345	423564	46.4%	-438860	-48.0%	-15296	-1.7%
2010	1082569	549365	50.7%	-580944	-53.7%	-31579	-2.9%
2011	1316600	707953	53.8%	-779028	-59.2%	-71075	-5.4%
2012	1408889	717347	50.9%	-835394	-59.3%	-118047	-8.4%
2013	1454931	681899	46.9%	-805662	-55.4%	-123763	-8.5%

Джерело: [19].

Уперше на причини кризового розвитку постсоціалістичних країн, у тому числі й України, що полягали в приватній монополізації рентних галузей господарства, афілійованості їх власників і «червоних директорів» з політичною владою, а також у зволіканні політичними елітами проведення економічних реформ, вказав шведський економіст А. Ослунд у монографії «Будівництво капіталізму: ринкова трансформація країн колишнього радянського блоку» ще в 2001 р., коли вона була опублікована [20]. Однак аж до останнього часу його висновки, щодо невідповідності такої моделі господарства ціннісно-раціональним мегатрендам постіндустріального розвитку і спричинення нею умов для загальної та зростаючої економічної кризи, політичними елітами країни не були сприйняті. Протягом усього трансформаційного періоду в Україні спостерігається надмірне посилення експортного характеру господарства, яке зумовлює значне звуження внутрішнього ринку й обмежене задоволення потреб населення вітчизняними товарами. Також це призводить до незбалансованості зовнішньої торгівлі та поступового підпорядкування внутрішнього ринку іноземним виробникам. Переконливим свідченнями цього є стійка тенденція негативності зовнішньоторговельного сальдо країни, показник якого зріс із +0,8 % у 2005 р. до 8,5 % у 2013 р. і сягнув 9,0 млрд. дол. США [19; 21].

Економічні показники, наведені в табл. 1, лежать в основі визначення рейтингу глобальної конкурентоспроможності господарства України, який упродовж 2001-2014 рр. змінювався між 72–89 місцями з-поміж 130-144 економік країн світу [22; 23, с. 13]. За рейтингом глобалізації, який більшою мірою враховує соціальні показники розвитку, що можуть справляти позитивний вплив на становлення ціннісних засад господарювання, впродовж 1995-2014 рр. Україна піднялася з 58 на 44 місце [24]. При цьому, слід зауважити, що відносно високі для кризової економіки України місця у світових рейтингах конкурентоспроможності та глобалізації, поміж іншим, є наслідком як надмірного вітчизняного експорту сировини і матеріалів, обсяги якого не дозволяють розширити внутрішній ринок, так і майже повної відкритості її внутрішнього ринку. За цими «досягненнями» ховається згортання не тільки наукоємних виробництв з високою доданою вартістю, а й таких необхідних, як харчова і легка промисловість, консервується їх відсталий техніко-технологічний рівень.

Перелік показників, які відображають зменшення частки та перспектив успішного роз-

витку господарства України у контексті глобалізаційних вимірів, можна було б продовжити. Проте більш важливим є завдання пошуку перспективних шляхів виходу із вкрай негативної ситуації, обґрунтування змісту тих реформ, які б могли стати часткою проголошеної у 2014 р. програми розвитку України «Стратегія – 2020».

Обсяг статті не дозволяє зупинитись на всіх чи навіть більшості засад ціннісної конкурентоспроможності господарства України, а тому обмежимося обґрунтуванням найважливіших з них, які породжуються приватною власністю і ринковою конкуренцією. Спочатку зауважимо, що соціально несправедливий, часто нелегітимний зміст приватизації державної та колективної власності в Україні є головною причиною кризового стану вітчизняної економіки й обмежених перспектив її інтеграції у світове господарство на партнерських засадах. Під час її проведення з боку бюрократії та кримінальних структур здійснювався шалений тиск на пересічних громадян з метою їх відсторонення від приватизації і підпорядкування її результатів на власну користь. Унаслідок цього, приватизація не відкрила шлях до «народного капіталізму» і не призвела до утворення потужного класу приватних власників. Особливо цинічним у проведенні приватизації «загальнонародної» власності було те, як відзначають англійські дослідники, що посткомуністична бюрократія, яка ще вчора засуджувала приватну власність, отримала для її нелегітимного присвоєння колосальні можливості [25]. І хоч на етапі масової приватизації в Україні вона мала переважно інсайдерський характер, її результати не були закріплені і розвинутими та поступово підпорядкувалися крупним приватним власникам. Ілюзіям щодо соціально справедливої приватизації державної та приватної власності не судилося збутись, так як у перехідних економіках, відзначає А.А. Гриценко, центральним стрижнем змін у відносинах власності є не проголошення ідеї її приватної чи суспільної форми, а їх реальне господарське значення, визначене правовим режимом розпорядження і користування нею [26, с. 56]. Тобто, йдеться про здатність політичних еліт прийняти такі цивільні, господарські та податкові кодекси, які б, по-перше, забезпечували становлення якомога вищих стандартів економічної етики, а по-друге – стимулювали власників до проведення, а працівників до участі у соціалізації приватної власності, що є найголовнішою умовою побудови соціального суспільства, задекларованого Конституцією України. До цього також слід додати висновок В.М. Полтеровича, що ефективність приватизації визначається не стільки її методами і формами проведення, скільки загальним рівнем культури країни, її готовністю сприйняти ринкові інститути. При цьому важливо, щоб цей рівень культури демонстрували як політичні еліти, так і громадянське суспільство [27, с. 101-102].

В Україні такий рівень культури, передусім, не був виявлений з боку політичної влади, яка, замість переконання громадян у необхідності «протестантського» ставлення до перспектив життя і господарської діяльності, сіяла патерналістські ілюзії, що ринок сам по собі призведе до високих життєвих стандартів та стала знаряддям активної нелегітимної приватизації державної власності. Політичні еліти країни не враховували високих очікувань більшості населення від результатів приватизації, що в сучасних умовах формує в ньому бажання відшкодувати втрачені можливості. У цьому зв'язку слід зазначити, що заява Прем'єр-міністра уряду України А.П. Яценюка щодо готовності «переглянути всі незаконні акти» з приватизації у «рамках правового поля» [28] знайде потужну соціальну підтримку.

Успадкована від класичного капіталізму система, за якої крупні власники отримують доходи, що в тисячі та мільйони разів перевищують їх рівень у рядових працівників, поза всяким сумнівом, має бути ліквідованою або шляхом високих податкових ставок, або ж зобов'язаннями власників щодо інвестування виробництва і соціального альтруїзму. На наш погляд, для пострадянських країн є актуальним запозичення досвіду «шведського соціалізму» або «німецького соціального суспільства», прагнення до чого засвідчено соціальними протестами 2013-2014 рр., зорієнтованими на вступ України до ЄС. Після Революції Гідності вимоги щодо реформування рентно-олігархічної системи господарства, в основі якої лежать нелегітимно сформовані відносини власності, значно посилилися, і їх реалізація, яка має зводитись до встановлення соціальної відповідальності бізнесу та соціалізації економічних відносин, може стати найважливішою складовою становлення ціннісної конкурентоспроможності

національного господарства. Очевидно, що реприватизація нелегітимно придбаної власності не створить достатньої бази для мобілізації ціннісних засад приватної власності. Для цього на політичному (законодавчому) рівні потрібно реалізувати масштабну програму участі працівників у володінні власністю, управлінні виробництвом та розподілі прибутків (на зразок американської програми ESOP – Employee Stock Ownership Plan), а також здійснити на справедливих засадах приватизацію часток державної власності у корпоративних підприємствах. Іншим засобом досягнення цієї мети є посилення законодавчої практики в частині діяльності акціонерних товариств з метою забезпечення прав дрібних акціонерів. У загальному підсумку мова йде про створення таких умов господарської діяльності, за яких працівники, володіючи власністю в приватно-акціонерній чи приватно-кооперативній формах, отримують стимули для активної, творчої та ефективної праці.

Надзвичайно важливе значення для становлення господарства, яке може інтегруватись до світової економіки на партнерських засадах, має поєднання ринкової конкуренції та державного регулювання економіки. При цьому, слід не тільки відмовитися від міфу, який набув нормативного й господарського виразу, що «державне планування і ринкова економіка – антиподи», що планування на державному рівні не сумісне з товарно-грошовими відносинами...», на що вказує В.П. Марущак [29, с. 106], а й перейти до системи, яка поєднує кращі цінності обох цих систем господарської організації. По-перше, у зв'язку з тим, що олігархічний капітал не ініціює провадження крупних інноваційних проектів, які могли б втягти до своєї орбіти дрібний та середній бізнес, у регулюванні економіки необхідне посилення ролі держави, яка мусить узяти на себе роль ініціатора розробки господарської стратегії та інтегратора її реалізації. Це означає, що домінуюча в країні система індикативного планування, яка має інформаційно-рекомендаційний характер, повинна бути реформована і набути більш дієвого характеру. Зокрема, слід погодитись із пропозиціями окремих вчених щодо внесення до Господарського кодексу України норми про участь та відповідальність суб'єктів господарювання у реалізації господарських проектів [30] і з висновком В.П. Марущака про необхідність упровадження зобов'язальної форми планування на основі планового контракту між державою та суб'єктом підприємницької діяльності, з усіма наслідками для сторін, що виникають унаслідок виконання-невиконання контракту [31].

У становленні дієвої системи організації національного господарства, яке в сучасних умовах не демонструє здатності до ефективної самоорганізації, позитивну роль може відіграти запозичення досвіду демократичного державного регулювання економіки Китаю, узагальненого Дж. Нейсбітом у мегатренді «Баланс векторів «зверху вниз» і «знизу доверху» у відомій монографії «Китайські мегатренди...». Демократизм цієї системи господарського регулювання полягає в тому, що підприємства є суб'єктами господарського планування і передають пропозиції щодо планових показників власного розвитку до державного планового органу, який на основі отриманої інформації обґрунтовує планові показники із врахуванням макроекономічної ситуації та передає їх на місцевий рівень, де вони знову обговорюються, коригуються і передаються «доверху». Лише після такого узгодження проект плану набуває силу закону. У цьому процесі, вважає Дж. Нейсбіт, утворюється вертикальна структура з постійним обміном ідеями (за Ф. Хайском – «знанням») знизу доверху і зверху донизу, що закладає основи демократичної моделі управління господарством. «Її перевага, – вважає Дж. Нейсбіт, – полягає в тому, що вона дозволяє політикам не вв'язуватись у творіння передвиборних програм і обіцянок, а займатися довготривалим стратегічним плануванням» [32, с. 65].

Авторитетним підтвердженням тези про необхідність суттєвого перегляду в національному господарстві співвідношення «риннок-план» на користь «плану», який формується на рівні суб'єктів господарювання та як загальна програма господарської діяльності всього суспільства й базується як на раціональних, так і соціокультурних цінностях, є висновки Д. Белла про необхідність планування господарства на базі інформації національної комп'ютерної служби, яка б зводила в одне ціле п'ятирічні й десятирічні плани компаній і на цій основі координувала урядову та корпоративну політику; моделювання на основі економічної матриці входу-виходу, що дозволяє вивірити різні варіанти впливу уряду на господарство; індикативного пла-

нування, в якому узагальнені та скоординовані плановим центром плани галузей і компаній є основою для прийняття урядових рішень щодо стимулювання або уповільнення розвитку окремих галузей і виробництв методами кредитної політики; національних цілей – урядових національних господарських програм (проектів), для виконання яких створюються сприятливі кредитні та податкові умови. Д. Белл також не виключав і можливість директивного планування, особливістю якого, на його думку, є визначення ключових цілей виробництва, під які йде розподіл наявних у розпорядженні уряду ресурсів. Використання запропонованих систем планування – від директивного до координації на основі економічної інформації, вважав Д. Белл – питання політики. Розроблювані у наш час комп'ютерні й комунікаційні системи цілком дозволяють здійснювати таке планування, при цьому, зауважує вчений, залишається досить складним питання, як поєднати його з індивідуальною свободою [33]. Вважаємо, що останнє зауваження Д. Белла щодо проблеми поєднання планового регулювання господарства з індивідуальною свободою знімається вищезазначеним обґрунтуванням її вирішення в постсоціалістичному Китаї.

Не вдаючись до аналізу причин посилення тенденції планового ведення національного господарства, що зумовлюються загостренням конкуренції національних економік на світових ринках, завданням захисту внутрішніх ринків від експансії транснаціональних компаній, наявністю нових можливостей збору, обробки й передачі економічної інформації та створенням потужних інформаційних систем приватними компаніями і державними структурами, зупинімося на його соціокультурній, тобто, ціннісній детермінованості. По-перше, вона відображає реальну потребу малого й середнього бізнесу вийти із стану невизначеності та випадковості успіху й увійти в координати осмисленого і забезпеченого ресурсами виробництва. По-друге, передбачення результатів господарювання й шляхів їх досягнення на рівні суб'єкта є проблемою психологічного урівноваження та оптимізму, а на рівні суспільства – засобом досягнення соціального партнерства і політичної консолідації. По-третє, перехід до системи національного планування у постіндустріальному господарстві, про який говорив Д. Белл, базується на соціалізації приватної власності й поступовому становленні партисипативної економіки майбутнього, в якій самоорганізація учасників господарювання, заснована на комп'ютерно-мережових технологіях, стане найвищим поєднанням вчення про «розсіяне знання» Ф. Хайека та ідей про необхідність підпорядкування господарства суспільним потребам.

Висновки. Підводячи підсумок дослідження проблеми статті, відзначимо, що найважливішою умовою виходу національного господарства із трансформаційної кризи та його успішної інтеграції до сучасної «світо-економіки» на партнерських засадах є перехід до розвитку на ціннісних засадах мегатренду глобальної конкурентоспроможності, зміст яких визначається постнекласичним теоретичним положенням про пріоритетність соціокультурної (людиномірної) детермінованості господарської діяльності. Детермінованість цього переходу визначається тим, що ціннісна конкурентоспроможність, з одного боку, включає в себе у знятому вигляді попередні її етапи – вільну, монополістичну цінову, інституціоналізовану конкуренцію, а з іншого, служить становленню в Україні мегатрендів постіндустріальної глобальної економіки через органічне поєднання новітніх знанневих і техніко-технологічних досягнень з ціннісними засадами виживання людства.

Список використаної літератури

1. Пахомов Ю. Біфуркаційний стан світосистемного ядра напередодні зміни світових лідерів / Ю. Пахомов // Економіка України. – 2008. – № 4. – С. 4-14.
2. Пахомов Ю.М. Основные задачи формирования посткризисной модели развития экономики Украины [Электронный ресурс] / Ю. Пахомов // Економічний часопис-XXI. – 2010. – № 1-2. – Режим доступа: <http://soskin.info/ea/2010/1-2/20102.html>. – Название с титул. экрана.
3. Глобальное конкурентное пространство: монография / Белорус О.Г. и др. : [рук. авт. кол. и науч. ред. О.Г. Белорус]. – К. : КНЭУ, 2008. – 720 с.

4. Гальчинський А.С. Політична нооекономіка: начала оновленої парадигми економічних знань : [монографія] / А.С. Гальчинський. – К. : Либідь, 2013. – 472 с.
5. Задорожний Г.В. Глобалізуємує знанняємное хозяйство: проблемы ренты и квази-ренты : [монографія] / Г.В. Задорожний, О.В. Кацуба. – Х. : Точка, 2013. – 236 с.
6. Колінько О.Г. Духовно-творча діяльність людини як основа сучасного господарського розвитку : [монографія] / О.Г. Колінько. – Х. : Видавництво ТОВ «Друкарня Мадирд», 2013. – 182 с.
7. Глобальна економіка ХХІ століття : людський вимір [Текст] : монографія / Д.Г. Лук'яненко [та ін.] ; заг. ред. Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник ; Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний ун-т імені Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2008. – 420 с.
8. Валовий внутрішній продукт (ВВП) України [Електронний ресурс] // Інститут економіки и права им. Ивана Кушнера : [вэб-сайт] / Інститут економіки и права им. Ивана Кушнера. – Електрон. текст. данные. – [М.], 2014. – Режим доступа: http://www.be5.biz/makroekonomika/gdp/gdp_ukraine.html. – Название с титул. екрана.
9. Валовий внутрішній продукт (ВВП) Беларусі [Електронний ресурс] // Інститут економіки и права им. Ивана Кушнера : [вэб-сайт] / Інститут економіки и права им. Ивана Кушнера. – Електрон. текст. данные. – [М.], 2014. – Режим доступа: http://www.be5.biz/makroekonomika/gdp/gdp_belarus.html. – Название с титул. екрана.
10. Валовий внутрішній продукт (ВВП) Польщі [Електронний ресурс] // Інститут економіки и права им. Ивана Кушнера : [вэб-сайт] / Інститут економіки и права им. Ивана Кушнера. – Електрон. текст. данные. – [М.], 2014. – Режим доступа: http://www.be5.biz/makroekonomika/gdp/gdp_poland.html. – Название с титул. екрана.
11. Валовий внутрішній продукт (ВВП) Китаю [Електронний ресурс] // Інститут економіки и права им. Ивана Кушнера : [вэб-сайт] / Інститут економіки и права им. Ивана Кушнера. – Електрон. текст. данные. – [М.], 2014. – Режим доступа: http://www.be5.biz/makroekonomika/gdp/gdp_china.html. – Название с титул. екрана.
12. Товарная структура экспорта Украины в 2013 году [Електронний ресурс] // Консалтинговая компания «Влант» : [вэб-сайт] / Консалтинговая компания «Влант». – Електрон. текст. данные. – [М.], 2014. – 15 мая. – Режим доступа: <http://www.vlant-consult.ru/information/board/423>. – Название с титул. екрана.
13. Около 3 млн. украинцев работают за рубежом [Електронний ресурс] // «Заграница» – інформаційно-аналітична газета : [вэб-сайт] – Електрон. текст. данные. – [К.], 2008. – № 06 (418). – Режим доступа: <http://www.zagranitsa.info/article.php?new=418&idart=41825>. – Название с титул. екрана.
14. Парсонс Т. Система современных обществ [Текст] / Т. Парсонс; пер. с англ. Л.А. Седова, А.Д. Ковалева; ред. пер. М. С. Ковалева. – М. : Аспект Пресс, 1998. – 270 с.
15. Задорожний Г.В. Постнеклассическая Чело-Веко-мерная наука: генезис, принципы, основные современные проблемы : [препринт доклада на междисциплинарном методологическом семинаре] / Г.В. Задорожний. – Х. : ХНУ им. В.Н. Каразина, 2014. – 31 с.
16. Природная рента в экономике России / Кузык Б.Н., Агеев А.И., Волконский В.А., Кузовкин А.И., Мудрецов А.Ф. – М. : Ин-т экономических стратегий, 2004. – 189 с.
17. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів [Електронний ресурс] : Закон України від 31.07.2014 № 1621-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 39, ст. 2006. – Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-18>. – Назва з титул. екрану.
18. Развитие сектора черной металлургии в Украине [Текст] : аналітичний огляд / Світовий банк. – К. : Міленіум, 2004. – 110 с.
19. Экспорт и импорт Украины [Електронний ресурс] // Финансовый портал «Минфин» : [вэб-сайт] / Финансовый портал «Минфин». – Електрон. текст. данные. – [К.], 2008-2014. – Режим доступа: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/eximp.php>. – Название с титул. екрана.
20. Ослунд А. Строительство капитализма: рыночная трансформация стран бывшего советского блока / А. Ослунд. – М. : «Логос», 2011. – 720 с.

21. Дефіцит зовнішньоторговельного балансу України за рік знизився на 5,7 % [Електронний ресурс] // Економіка: Новини УНІАН : [веб-сайт] / Економіка: Новини УНІАН. – Електрон. текст. дані. – [К.], 2014. – 14 лют. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/884285-defitsit-zovnishno-torgovelnogo-balansu-ukrajini-za-rik-znizivsya-na-57.html>. – Назва з титул. екрану.
22. Global Competitiveness Index – Ranks [Electronic Resource] // Institut für Ost- und Südosteuropaforschung : [web-site] / Institut für Ost- und Südosteuropaforschung. – Electronic text data. – Mode of access: http://www.ios-regensburg.de/fileadmin/doc/ios_db/Global_Competitiveness_Index_scores_EU_WB_CIS_2004-2013.xls. – Title from display.
23. The Global Competitiveness Report 2014-2015: Full Data Edition [Text] / World Economic Forum ; ed. by K. Schwab. – Geneva, 2014. – 548 p.
24. 2014 KOF Index of Globalization [Electronic Resource] // KOF, ETH Zurich : [web-site]. – Electronic text data. – Mode of access: http://globalization.kof.ethz.ch/media/filer_public/2014/04/15/rankings_2014.pdf. – Title from display.
25. The Rule of Law «Приватизация в Казахстане: наследие и реальность». Ч. 1 [Электронный ресурс] : [отрывки диссертации, выполненной в рамках MA Course in Development Beyond Central Planning & MSc Course in Multinational Enterprises and Foreign Direct Investment, Department of Economics, Reading University, England, 1999] // Zona.Kz. – 2009. – 4 июля. – Режим доступа: http://www.zonakz.net/blogs/user/the_rule_of_law/5270.html. – Название с титул. экрана.
26. Гриценко А.А. Сумісно-розділені відносини: праця, власність і влада / А.А. Гриценко // Економіка України. – 2003. – № 3. – С. 50-58.
27. Полтерович В.М. Политическая культура и трансформационный спад [Текст] : Коментарий к статье А. Хиллмана «В пути к земле Обетованной» / В.М. Полтерович // Экономика и математические методы. – 2002. – Т. 38, № 4. – С. 95-103.
28. Яценюк назвав «чутками» вимогу Росії повернути кредит Януковича [Електронний ресурс] // Українська правда : [веб-сайт] / Українська правда. – Електрон. текст. дані. – [К.], 2015. – 13 січ. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/01/13/7054849/>. – Назва з титул. екрану.
29. Марущак В.П. Державне планування: від міфів до реальності [Текст] / В.П. Марущак // Економіка і право. – 2010. – № 3. – С. 106-109.
30. Устименко В. Правові проблеми планування господарської діяльності в Україні [Електронний ресурс] / В. Устименко, Р. Джабраїлов // Юридичний журнал. Цивільне право. – 2010. – № 4. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3480>. – Назва з титул. екрану.
31. Марущак В.П. Планування в системі державного регулювання ринкової економіки: організаційно-правові засади [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... докт. екон. наук : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / В.П. Марущак. – Донецьк : Донецький держ. ун-т управління, 2009. – 33 с. – Режим доступу: <http://www.disslib.org/planuvannja-v-systemi-derzhavnoho-rehuljuvannja-rynkovoji-ekonomiky.html>. – Назва з титул. екрану.
32. Нэйсбитт Дж. Китайские мегатренды: 8 столпов нового общества [Текст] / Джон и Дорис Нэйсбитт ; пер. с англ. А. Лактионова. – М. : Астрель, 2012. – 315 с.
33. Белл Д. Социальные рамки информационного общества [Текст] / Д. Белл // Новая технократическая волна на Западе / Институт философии АН СССР. – М. : Прогресс, 1986. – С. 330-342.

*Artemenko A.V., PhD Student
of Economic Theory Department,
V.N. Karazin Kharkiv National University*

GLOBAL DIMENSIONS OF UKRAINIAN ECONOMY AND PROSPECTS OF ITS INTEGRATION INTO THE WORLD ECONOMY ON THE PRINCIPLES OF VALUABLE COMPETITIVENESS

***Abstract.** Based on the rational basis of private property and market competition, transformational model of Ukrainian economy demonstrates the inability to innovative and effective development*

as well as disability to meet social needs of society. The economic degradation, which has been generated by this model, in terms of national and global dimensions determines the search of value bases of economy which are caused by socio-cultural and spiritual impulses of human activity and are mobilized at the public level. Some believe these bases are important while leading national scientists highlight that the only way out of a catastrophic economic crisis is resurgence in terms of innovation and integration into the world economy on the basis of the value of competitiveness. An important part of these principles is the revival of economic activity by members of economy through transformation of economic relations in the incentive system of factors intensifying economic activities of employees as well as the establishment of a democratic government regulation of the economy, based on the initiative of business entities.

Keywords: world economy, national economy, post-socialist transformation, value competitiveness, megatrend, valuable bases of economy, socialization of economic relations.

References

1. Pakhomov Yu. Bifurkatsiyni stan svitosystemnoho yadra naperedodni zminy svitovykh lideriv / Yu. Pakhomov // *Ekonomika Ukrainy*. – 2008. – № 4. – P. 4-14.
2. Pakhomov Yu. M. Osnovnye zadachi formirovaniya postkizisnoy modeli razvitiya ekonomiki Ukrainy [Electronic Resource] / Yu. Pakhomov // *Ekonomichnyi chasopys-XXI*. – 2010. – № 1-2. – Mode of Access: <http://soskin.info/ea/2010/1-2/20102.html>. – Title from display.
3. Globalnoe konkurentnoe prostranstvo: monografiya / Belarus O.G. i dr. : [ruk. avt. kol. i nauch. red. O.G. Belarus]. – K. : KNEU, 2008. – 720 p.
4. Halchynskiy A.C. Politychna noekonomika: nachala onovlenoi paradyhmy ekonomichnykh znan : [monografiya] / A.C. Halchynskiy. – K. : Lybid, 2013. – 472 p.
5. Zadorozhnyiyy G.V. Globaliziruyuscheesya znaniemnoe hozyaystvo: problemy rentyi i kvazirentyi : [monografiya] / G.V. Zadorozhnyiyy, O.V. Katsuba. – H. : Tochka, 2013. – 236 p.
6. Kolinko O.H. Dukhovno-tvorcha diialnist liudyny yak osnova suchasnoho hospodarskoho rozvytku : [monografiya] / O.H. Kolinko. – Kh. : Vydavnytstvo TOV «Drukarnia Madyrd», 2013. – 182 p.
7. Hlobalna ekonomika XXI stolittia: liudskiy vymir [Tekst] : monografiya / D.H. Lukianenko [ta in.] ; zah. red. D.H. Lukianenko, A.M. Poruchnyk ; Derzhavnyi vyshchyyi navchalnyi zaklad «Kyivskiyi natsionalnyi ekonomichnyi un-t im. Vadyma Hetmana». – K. : KNEU, 2008. – 420 p.
8. Valovyyiy vnutrenniy produkt (VVP) Ukrainyi [Electronic Resource] // Institut ekonomiki i prava im. Ivana Kushnira : [web-site] / Institut ekonomiki i prava im. Ivana Kushnira. – Electronic text data. – [M.], 2014. – Mode of Access: http://www.be5.biz/makroekonomika/gdp/gdp_ukraine.html. – Title from display.
9. Valovyyiy vnutrenniy produkt (VVP) Belarusi [Electronic Resource] // Institut ekonomiki i prava im. Ivana Kushnira : [web-site] / Institut ekonomiki i prava im. Ivana Kushnira. – Electronic text data. – [M.], 2014. – Mode of Access: http://www.be5.biz/makroekonomika/gdp/gdp_belarus.html. – Title from display.
10. Valovyyiy vnutrenniy produkt (VVP) Polshi [Electronic Resource] // Institut ekonomiki i prava im. Ivana Kushnira : [web-site] / Institut ekonomiki i prava im. Ivana Kushnira. – Electronic text data. – [M.], 2014. – Mode of Access: http://www.be5.biz/makroekonomika/gdp/gdp_poland.html. – Title from display.
11. Valovyyiy vnutrenniy produkt (VVP) Kitaya [Electronic Resource] // Institut ekonomiki i prava im. Ivana Kushnira : [web-site] / Institut ekonomiki i prava im. Ivana Kushnira. – Electronic text data. – [M.], 2014. – Mode of Access: http://www.be5.biz/makroekonomika/gdp/gdp_china.html. – Title from display.
12. Tovarnaya struktura eksporta Ukrainyi v 2013 godu [Electronic Resource] // Konsaltingovaya kompaniya «Vlant» : [web-site] / Konsaltingovaya kompaniya «Vlant». – Electronic text data. – [M.], 2014. – 15 maya. – Mode of Access: <http://www.vlant-consult.ru/information/board/423>. – Title from display.

13. Okolo 3 mln. ukrainsev rabotayut za rubezhom [Electronic Resource] // «Zagranitsa» – informatsionno-analiticheskaya gazeta : [web-site] – Electronic text data. – [K.], 2008. – № 06 (418). – Mode of Access: <http://www.zagranitsa.info/article.php?new=418&idart=41825>. – Title from display.
14. Parsons T. Sistema sovremennyih obschestv [Tekst] / T. Parsons ; per. s angl. L.A. Sedova, A.D. Kovaleva ; red. per. A.D. Kovaleva. – M. : Aspekt Press, 1998. – 270 p.
15. Zadorozhnyi G.V. Postneklassicheskaya Chelo-Veko-mernaya nauka: genezis, printsipy, osnovne sovremennye problemy : [preprint doklada na mezhdistsiplinarnom metodologicheskom seminare] / G.V. Zadorozhnyi. – H. : HNU im. V.N. Karazina, 2014. – 31 p.
16. Prirodnaya renta v ekonomike Rossii / Kuzyik B.N., Ageev A.I., Volkonskiy V.A., Kuzovkin A.I., Mudretsov A.F. – M. : In-t ekonomicheskikh strategiy, 2004. – 189 p.
17. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv [Electronic Resource] : Zakon Ukrainy vid 31.07.2014 № 1621-VII // Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). – 2014. – № 39, st. 2006. – Mode of Access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-18>. – Title from display.
18. Rozvytok sektora chornoj metalurhii v Ukraini [Tekst] : analitychnyi ohliad / Svitovyi bank. – K. : Milenium, 2004. – 110 p.
19. Eksport i import Ukrainy [Electronic Resource] // Finansovyy portal «Minfin» : [web-site] / Finansovyy portal «Minfin». – Electronic text data. – [K.], 2008-2014. – Mode of Access: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/eximp.php>. – Title from display.
20. Oslund A. Stroitelstvo kapitalizma: ryinochnaya transformatsiya stran byivshogo sovetskogo bloka / A. Oslund. – M. : «Logos», 2011. – 720 p.
21. Defitsyt zovnishnotorhovelnoho balansu Ukrainy za rik znyzyvsia na 5,7 % [Electronic Resource] // Ekonomika: Novyny UNIAN : [web-site] / Ekonomika: Novyny UNIAN. – Electronic text data. – [K.], 2014. – 14 liut. – Mode of Access: <http://economics.unian.ua/finance/884285-defitsyt-zovnishnotorgovelnogo-balansu-ukrajini-za-rik-znizivsya-na-57.html>. – Title from display.
22. Global Competitiveness Index – Ranks [Electronic Resource] // Institut für Ost- und Südosteuropaforschung : [web-site] / Institut für Ost- und Südosteuropaforschung. – Electronic text data. – Mode of access: http://www.ios-regensburg.de/fileadmin/doc/ios_db/Global_Competitiveness_Index_scores_EU_WB_CIS_2004-2013.xls. – Title from display.
23. The Global Competitiveness Report 2014-2015: Full Data Edition [Text] / World Economic Forum ; ed. by K. Schwab. – Geneva, 2014. – 548 p.
24. 2014 KOF Index of Globalization [Electronic Resource] // KOF, ETH Zurich : [web-site]. – Electronic text data. – Mode of access: http://globalization.kof.ethz.ch/media/filer_public/2014/04/15/rankings_2014.pdf. – Title from display.
25. The Rule of Law «Privatizatsiya v Kazahstane: nasledie i realnost». Ch. 1 [Electronic Resource]: [otryivki dissertatsii, vyipolnennoy v ramkah MA Course in Development Beyond Central Planning & MSc Course in Multinational Enterprises and Foreign Direct Investment, Department of Economics, Reading University, England, 1999] // Zona.Kz. – 2009. – 4 iyulya. – Mode of access: http://www.zonakz.net/blogs/user/the_rule_of_law/5270.html. – Title from display.
26. Hrytsenko A.A. Sumisno-rozdileni vidnosyny: pratsia, vlasnist i vlada/ A. A. Hrytsenko // Ekonomika Ukrainy. – 2003. – № 3. – P. 50-58.
27. Polterovich V.M. Politicheskaya kultura i transformatsionnyy spad [Tekst] : Kommentariy k state A. Hillmana «V puti k zemle Obetovannoy» / V.M. Polterovich // Ekonomika i matematicheskie metody. – 2002. – T. 38, № 4. – P. 95-103.
28. Yatseniuk nazvav «chutkamy» vymohu Rosii povernuty kredyt Yanukovycha [Electronic Resource] // Ukrainska pravda : [web-site] / Ukrainska pravda. – Electronic text data. – [K.], 2015. – 13 sich. – Mode of access: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/01/13/7054849/>. – Title from display.
29. Marushchak V.P. Derzhavne planuvannia: vid mifiv do realnosti [Tekst] / V.P. Marushchak // Ekonomika i pravo. – 2010. – № 3. – P. 106-109.
30. Ustymenko V. Pravovi problemy planuvannia hospodarskoi diialnosti v Ukraini [Electronic Resource] / V. Ustymenko, R. Dzhabrailov // Yurydychnyi zhurnal. Tsyvilne pravo. – 2010. – № 4. – Mode of access: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3480>. – Title from display.

31. Marushchak V.P. Planuvannia v systemi derzhavnoho rehuliuвання rynkovoї ekonomiky: orhanizatsiino-pravovi zasady [Electronic Resource] : avtoref. dys. ... dokt. ekon. nauk : spets. 25.00.02 «Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia» / V.P. Marushchak. – Donetsk : Donetskyi derzh. un-t upravlinnia, 2009. – 33 s. – Mode of access: <http://www.disslib.org/planuvannja-v-systemi-derzhavnoho-rehuljuvannja-rynkovoyi-ekonomiky.html>. – Title from display.

32. Neysbitt Dzh. Kitayskie megatrendyi: 8 stolpov novogo obschestva [Tekst] / Dzhon i Doris Neysbitt ; per. s angl. A. Laktionova. – M. : Astrel, 2012. – 315 p.

33. Bell D. Sotsialnyie ramki informatsionnogo obschestva [Tekst] / D. Bell // Novaya tehnokraticheskaya volna na Zapade / Institut filosofii AN SSSR. – M. : Progress, 1986. – P. 330-342.

*Артёмченко А.В., аспирантка
кафедры экономической теории*

Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина

ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫЕ ИЗМЕРЕНИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕЁ ИНТЕГРАЦИИ В МИРОВОЕ ХОЗЯЙСТВО НА ОСНОВАХ ЦЕННОСТНОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

***Аннотация.** Основанная на рациональных началах частной собственности и рыночной конкуренции, трансформационная модель хозяйства Украины демонстрирует неспособность к инновационно эффективному развитию и удовлетворению социальных потребностей общества. Порождённая ею экономическая деградация в национальном и глобальном измерениях обуславливает поиск ценностных основ хозяйствования, которые, будучи обусловленными духовностью и социокультурными побуждениями человеческой деятельности и мобилизованными на общественном уровне, являются важным, или, как считают отдельные ведущие отечественные учёные, – единственным условием выхода из катастрофического хозяйственного кризиса, возрождения на инновационном уровне и интеграции в мировое хозяйство на основе ценностной конкурентоспособности. Важной частью этих принципов является возрождение экономической активности участников хозяйствования путём трансформации экономических отношений в побудительную систему факторов активизации хозяйственной деятельности работников и становления демократического, основанного на инициативе субъектов хозяйствования, государственного регулирования экономики.*

***Ключевые слова:** мировое хозяйство, национальная экономика, постсоциалистические трансформации, ценностная конкурентоспособность, мегатренд, ценностные основы хозяйствования, социализация экономических отношений.*